

ԾԱՆԻԿ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ
ԷՒ
ԳԵՂԱՐՈՒԽԵՍՏԱԿԱՆ

ԺԸ. ՏԱՐԻ

Նոր Հրգւս ԹԻՒ 21

ԲԻՆԱՆԳԱԿՈՒԹԻՒՆ

Յրոհիկներ, Սիմոն Օրացիբբ,
Քիչ մը զրաւան, Բաւերական
խօսուրտ տաւք, Զաւորք տաղեր,
Դերասանի տիւրեղներ, Քրա-
կան զէմքեր, Ֆանրեղիներ, Եւ
աւրիշ բաներ:

Մէկ նասք՝

Մէկ դուռ:

ԳՐԱԴՐՈՒՄ ՆՇԱՆ-ՊԵՊԻԿԵԱՆ, Կ.ՊՈԼԻՍ

Ս. ԱՎԱՆԸ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ՊԱՆՈՑ ՀԱՄԱՐ

Տարեկան 45 դրուշ, վեցամսեայ 23 դրուշ :

ԳՍԱՌԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Տարեկան 54 դրուշ, վեցամսեայ 27 դրուշ :

ԱՐՅԱՍԱՀԱՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Տարեկան 12 ֆրանք :

Ձեռքէ՝ թիւր 1 դրուշ

Բաժանորդագրութիւնները թիւի վրայ կը հաշուուին :

Մանուցման, բաժանորդագրութեան եւ թերթին վերաբերող ամէն կարգի դորժանութեանց համար գիմել մի՛ միայն :

{زاغياك غزتهسى}

در عايه ده اسكى قىبعليله جاده سنده ۷۴ نومرو

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ «ԾԱԶԻԿ»

4 Պոլիս, Էսկի-Չապթիէ փողոց, թիւ 72

JOURNAL "DZAGHIK,"

Constantinople, Rue Eski-Zabtié, N° 72.

Յ. ՊԱԼՊԱԼԵԱՆ

(ՄԵՂՐՈՒՆԻ)

ԱՅՍՄԱՆԱՐՈՅԺ

Մուշաֆէրիէ Հիւսնդանդին եւ Պարսկական Դիւպանատան
Իկրա, Մեծ փողոց, Թաղսիմ, թիւ 61, Չըքաճեան արաւոքման

Պարպալեան ամէն օր աշխարհի ամէն տեսակ հիւսնդութիւններ, ըստ տառապողներ կ'ընդունին, իսկ Ուրբաթ, Կիրակի եւ Արեւելաբարձ թիւ մինչեւ ժամը 5: Դիւսրուանս եւ է ժաման կարելի է գիմել : Պարպալեան կ'երաշխաւորէ իր յեղուցած ու չինած ահաւաները : Ծորեկները ահաւ քաշել տալու համար որոշ վարձք մը չկա : քաշել տալովին կամքէն կ'ախտալ է :

Աղբատներուն ձրի

6—10

ՇԱՀԻԿ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

Ժ.Ը. ՏԱՐԻ (582) — ԹԻԻ 21

2 ՅՈՒԼԻՍ 1905

ՔՐՈՇԻԿ

Ո՛ՒՖ, ՍԱ՛ ՕԺԻՏԸ

Սա՛ յառաջընթացական դարուն մէջ, ուր մարդիկ, իրենց մասը նշանաւորի օրինաւոր մասնին անցընելու համար անհրաժեշտ հարկը կը տեսնեն Տրամաբանութեան բոլոր գլուխները անգամ մըն ալ սերտելու և ուր նշանածները՝ եթէ ոչ փիլիսոփայական քարերու չափ, բայց գոնէ... գրական շնորհքով յօդուածի մը չափ հաշուագիւտ են, պատահութիւնը տնիմ ճանչնալու զոյգ մը նշանածներ, որ ազաւաններու պէս իրար կը հոտուըտան ու իրենց մտերմական խօսակցութեան մէջ առ հուշալիս օրը քանի մը երկրորդականակ անգամ իրարու համար կը մեռնին, և որոնք սակայն ինչ տարիէ ի վեր նշանուած կը մնան՝ առանց պսակի Ս. Խորհուրդին պաշտելի չուանովը իրենց գլուխը կապելու, ինչ որ սիրոյ մէջ ա՛յն չափ անխուսափելի վերջակէտ մըն է, որչափ նախադասութեան մը համար... վերջակէտը:

Երբեմն, կը հարցնեմ իրենց թէ ինչո՛ւ չեն կարգաւոր, և գիտե՞ք, իբր գերագոյն պատճառաբանութիւն՝ ի՛նչ կը պատասխանեն.

— Ի՛նչ ընենք, դեռ օժիտնիս չպատրաստեցինք:

Ու քանիչնոր աստ՛նկ որ՝ տարիներով նշանուած կը մնան, որովհետեւ օժիտնին չեն պատրաստած տակաւին:

Ի՛նչո՞ր չինդալ, Աստուած իմ:

Օժիտ ըսելով՝ պէտք է համկնալ այն պայմանադրական քանի մը երկոտասանեակ թաշկինակները, շապիկները, դգեսաները, վարտիկները, գուլպաները եայլն, դորս մարդիկ կեցած տեղերնին իրենց ճիտին պարտք են ըրած *coûte que coûte* պատրաստել կարգուկէ առաջ, և մինչեւ որ այս բաները սնտուկներու մէջ կանոնաւոր կերպով չդիւղուին, չէք կրնար կարգուիլ, ճիշդ ինտոր որ չպիտի կրնայիք կարգուիլ, եթէ ձեր ամուսնութենէն օր մը առաջ, չերթայիք ծնրադրել տէրտէրի մը առջեւ, ձեր բոլոր մեղքերը թափելու համար անոր... փէշերուն մէջ:

Չեմ գիտեր թէ՛ նորապսակներու օժիտը կազմուլ քանի մը երկոտասանեակ թաշկինակները, վարտիկները, շապիկները, դուլպաները և բուրդէ փանեղաները ո՛րչափ կարելւոր դեր մը կը կատարեն ընտանեկան երջանկութեան մէջ. սակայն, ամէն պարագայի տակ և առանց ձեր դիտցածին հակառակը անդամ ըլլալու հաճոյքը վայելելու միտքը ունենալու բնաւ, անկեղծաբար, քիչ մը շատ ապուշ կը գտնեմ այս սովորութիւնը և բոլորովին հակոտնեայ՝ ներկայ դարավերջիկ (կրնաք նաեւ ըսել՝ դարասկիւրիկ) դադափարներու: Սպասե՛լ որ շապիկները, վարտիկները, թաշկինակները, դուլպաները և փանեղաները իրարու քով և իրարու վըրայ դիւղուին, — (երբ մանաւանդ չունիմ բնաւ մանիֆարտայի խանութ մը բանալու միտքը) — որպէս զի կարենամ օրինաւոր կերպով սեղմել սրտիս սիրածին ու հոգիիս պաշտածին թաթիկը կամ տոտիկը, և դատապարտուիլ յաւիտեանս յաւիտենից չըմբոշխնելու մեղքալուծանի մեղքակարացախառն աւանդութիւն մը աւելի քաղցր անուշութիւնները, սա՛ միակ պատճառով որ, այդ անխժած թաշկինակները, վարտիկները, դուլպաները ու փանեղաները իրարու քով չեն եկած տակաւին... օ՛, ես ասիկա, առանց ս և է այլեայլի, շատ *stupide* կը գտնեմ:

Երբէ՛ն ի վեր արդեօք *Chemiserie Universelle*ին ընտիր ապրանքները (*oh! la réclame!*) սխտած են մարդուս երջանկութիւնը ապահովագրել: Երբէ՛ն ի վեր՝ հինգ շապիկով կամ յիսուս շապիկով կարգուողները՝ իրենց հինգ շապիկին կամ յիսուս շապիկին երեսէն աւելի կամ նուազ երջանիկ եղած են: Կը ճանչնամ անանկներ որ՝ թատերական խումբի մը սնտուկներէն շատ աւելի սնտուկ օժիտ տանելով՝ սուս-փեսայ դացած են, բայց դժբաղդաբար իրենց օժիտի սնտուկներուն բազմութիւնը ո և է օգուտ չէ ունեցած իրենց ապերջանկութեան: Ի՞նչ, Այդամ ու Եւա միթէ քանի մը սնտուկ օժիտ տնէին: — Ու, հակառակ ամբողջ սրտամտութեանս, — (խօսելաձեւ մը՝ պարզապէս) — չեմ կրնար արդարացնել այն աւագ կարեւորութիւնը, դորս ժամանակակիցներս կ'ընծայեն օժիտի պատրաստութեան, որուն կազմութեանը սպա-

սեղու համար լող, կը հարկադրուին հաճելու տարիներ, նշանածի մասնին մատուցնէն անպակաս և միշտ յառաջիկայ Առջի Պսակին կարգուելու բարի դիտաւորութեամբ: Առջի Պսակները կուգան կ'անցնին, նման սինկեմաթոկրաֆիկ պատկերի մը, բայց օժիտը կը յամառի միշտ չվերջանալ. սեւ մագերու մէջ ճերմակներ կ'իյնան, դէմքի խորշոմները կը շեշտուին, եւ երբ օր մը վերջապէս օժիտը բարեհաճի պատրաստուիլ, այս անգամ ալ նշանածները չեն բահածիր զայն գործածել:

Ո՛րչափ ամուսնութիւններ ջուրը ինկած՝ միմիայն երկար առան նշանածի կեանքը վարելու երեսն: Սէրը տեսակ մը ապուր է, զոր պէտք է տա՛ք տա՛ք ուտել, ըսած է մեծ իմաստասէր մը՝ Ե. Թօլայեան: Ու, միշտ փոխաբերութեամբ խօսելով՝ նշանածի կեանքը պիտի նմանցնէի մածուսի խաշնախին, զոր տմբողջովին ուտելէ դէ ետքը՝ մնացած մասը կը կորսնցնէ հարկաւ իր հրապոյրը: Մածուսին խաշնախը չվերջացուցած պէտք է... կարգուիլ, հակառակ պարագային՝ ինծի պէս... տունը կը մնաք:

Երկար առան նշանուած մնալու գլխաւոր անպատեհութիւնը ան է որ, այս կերպով նշանածները առիթը կ'ունենան իրար ազէկ մը ճանչնալու և ուսումնասիրելու, և անգամ մը երբ իրար ազէկ մը ճանչնան և ուսումնասիրեն, անկէ ետքը՝ վա՛յ է եկեր գլխուս:

Թէեւ բազմաթիւ են պնդողները թէ ամուսնական երջանկութիւնը կը կայանայ երկու ամուսնացողներուն իրար ազէկ ճանչնալուն մէջ, սակայն ներկեցէ՛ք որ այս անգամ ձեզի համաժխտ չըլլամ, որովհետեւ անխախտելի համոզումը ունիմ իմ մէջ թէ օրիորդ մը և պարոն մը, որ իրարու համար խենդ կը դառնան, երբ առիթը ունենան իրար ազէկ մը ճանչնալու, չստ քիչ անգամ է որ կը յօժարին իրենց կեանքը վերջնականապէս իրարու կապել չղթայով:

Ինչէ՛ն է որ կը պատահին արդէն բոլոր նշանտուքի խղումները և ամուսնալուծումները. — իրար չստ ազէկ ճանչնալէ՛ն. կրնա՞ք ուրանալ:

Սնդրադառնալով մեր գլխաւոր նիւթին — (որովհետեւ, իր դիժէն ելլող թրամուէյէ մը աւելի չեղեցանք մեր նիւթէն) — աւելորդ կը դսնեմ օժիտին պատրաստութեան տրուած կենսական կարեւորութիւնը, երբ մեր պարոն քոսկին պայմանները չեն թոյլատրեր շուտով մը կազմել զայն, բան մը որ տարիներով կը հեռացնէ մեզ մեղրալուսնի երջանկութիւններէն, եթէ երբէք... contrebändeի դիմելու չըլլանք:

Ըստ ի՞մ խոնարհ կարծեացս — (քանի որ արդէն չեմ կրնար զիսնալ ուրիշներուն կարծիքները) — իրը վարդապետը իմ վար-

դասակարգութեան՝ այս անգամ՝ դիտեմ ընկելքս. (թէեւ առ ալ միշտ չի պատահիր) :

Կը ճանչնամ մէկը, որ տասը տարիէ ի վեր իր սիրուհիին հետ պիտի կարգուի և տասը տարիէ ի վեր չի կրնար կարգուիլ, որովհետեւ չունի՝ պսակին օրը անհրաժեշտ եղած *classique* բրնձնկոթը չինել տալու դիւրութիւնը (կամ՝ դերձակ մը կախելու... վարպետութիւնը) :

Երբ օր մը սիրահարուիմ — (ու. այն օրը կեանքիս ամէնէն դուռն օրը պիտի ըլլայ) — թո՛ղ ձերմակեղէնի վաճառականները ընառ չուրախանան, որովհետեւ ամենեւին չունիմ տամներկու սնտուկ օժիտ պատրաստելու միտքը :

Մէկ շապիկ, մէկ վարտիկ, մէկ ֆլանէլ, մէկ դուլպայ, և ահա՛ Ս. Խորանին առջեւն եմ :

Ասանկը՝ աւելի *économique* կ'ըլլայ, և աւելի թոհա՛փ :

Իսկ եթէ մէկ շապիկն ալ չունենամ, ատանկը... աւելի՛ բընական կ'ըլլայ :

ԵՐ. ԹՕԼԱՅԵԱՆ

Զ Ո Ւ Ա Ր Թ Տ Ո Ղ Ե Ր

— Զարո՛ւկ, եթէ աղքատ ըլլայի, նորէն զիս պիտի սիրէի՞ր :

— Ինչո՞ւ կը հարցնես. բաւական չե՞ս գտներ որ այսօր քեզի կը սիրեն :

— Այո, բաւական կը գտնեմ, բայց զիտե՛ս, բազմը զարմանալի է, այսօր հարուստ եմ, վաղը կրնամ աղքատնալ. ո՞վ գիտէ :

— Սիրոյ մէջ ալ միեւնոյն բանն է, սիրելի՛ս. այսօր քեզի կը սիրեն, վաղը... ո՞վ գիտէ :

★

Դիւլպը :

— Գիտէ՞ք, X . . . ը չատ հարուստ է :

— Անհաւատալիօրէն հարուստ... ա՛յնչափ չատ դրամ ունի որ, կրիկը չի կրնար կոր հասցնել :

★

— Գիտեմ որ ես քեզի արժանի չեմ, կ'ըսէր նշանած մը իր նշանածուհիին :

— Ամբողջ կեանքիդ մէջ այս բանը միտքէդ մի՛ հաներ, պատասխանեց օրիորդը, և ես կրնիրու ամէնէն երջանիկը կ'ըլլամ :

ԱՌԱՆՑ ՎԵՐՆԱԳՐԻ

Ամառնային գիշերի հեղձուցիչ տաքէն նեղուած՝ գրիչս ձեռքս
կը մոտձեմ ի՛նչ գրելիքիս վրայ: Տակաւին առաջին անգամն է որ
սասանկ անորոշ վիճակի մը կ'ենթարկուիմ: Մինչեւ հիմա ընդհան-
րապէս կը պատահէր երբեմն որ միտքէս չանցնի թէ ի՛նչպէս պիտի
վերջացնեմ յօդուածս, սակայն բնա՛ւ: Թէ ի՛նչպէս պիտի սկսիմ
զայն: Բսել է վարժութիւնս կորոնցուցած եմ, ըսել է գրելու
տրամադրութիւնս բխացած է քանի մը ամիսներու ինքնագիտա-
կից ծուլութեան ու հրապուրտ անգործութեանը մէջ:

Ի՛նչ գրեմ:

Ա՛նպատճառ պէտք է որ յօդուած մը հասցնեմ վաղն առտու,
և նիւթը, որու վրայ գրել խոստացած եմ, ամառուան այս տաք
գիշերով զիս կը տագնապեցնէ, կը նեղէ, կը տանջէ:

Օ՛հ, չէ՛, այս տաքին մարդ չիկրնար արտագրել: Կը խոստո-
վանիմ որ չգրելուն մէջն ալ հաճոյք մը կայ, հաճոյք մը, զոր մի՛
միայն գրչի, թուղթի հետ միշտ չփոփան մէջ գտնուող անձերը
կրնան գիտնալ:

Լամբարիս լոյսը կ'երկնեցիտուի դունաւոր լուսամտիոյին թա-
փանցկոտութեանը տակ: Սենեակիս մէջ սիրոհատնում մը կը տի-
րէ. ամէն բան կարծես կը ձանձրանայ, կը յօրանջէ, կը խորթայ:
Բայ մոռցած արուակ մը, սեղանիս մէկ անկիւնը դրուած, ինծի
անսնկ կուգայ որ կը ձանձնանայ, բերանաբաց կը յօրանջէ, առանձ-
նութեան մոռածումէն դողահար: Գիրքերս սովորականէն աւելի՛
լուռ կը թուին, լուսնկարները՝ սուելի անխօս:

Երկինքին վրայ ազուոր ամպերու շուքեր կը պտըտին: Գիշե-
րը, — այս մանկամարդ կինը, որուն գլխուն վրայ լուսինը իր ար-
ծաթ թելերը խաղցուցած է, — կը թմրեցնէ զիս, կը պրկէ անբու-
ժելի ցաւի մը, հիւանդադէին spleenի մը բոլո՛ր խոշտանգու-
մովը:

Ինծի համար այս վայրկեանիս նուիրական պարտականութիւնս
ները չէին պակսեր: Կրնայի հոգիիս անդորրութիւնը ապահովող
անխուսափելի քունին բազուկներուն մէջ, հեշտաբոյր և վայրագ
երջանկութիւնը ունենալ. կրնայի սիրուած բոյրի մը գործածու-
թիւնովը անկիւն մը քաշուիլ գինովցած, անզգայացած:

Մէկ գիրքը կ'առնեմ, միւսը վար կը դնեմ: Պատճառն այն է
որ սիրտի նեղութիւն մը ունիմ:

Ուրիշ գիրք մը կը թղթատեմ:

Ա՛ս ալ չեղաւ:

Եւ կը խորհիմ անմիջապէս որ ձանձրոյթը ծաղիկներ կուեննայ,
ինչպէս Լոդի կը կարծէ: Եւ թէ ի՛նչ տեսակ ծաղիկներ պէտք է որ
եղած ըլլան անոնք: Փունատ, սոգոյն, անհրապոյր ծաղիկներ, ու
բոնք ո՛չ բոյր ունին և ո՛չ հմայք:

Վերջապէս, Սամբնի *Au Jardin de l'Infanter* ձեռքս
կ'անցնի:

Toute rose au jardin s'incline, lente et lasse,
Et l'ame de Schumann errante par l'espace
Semble dire une peine impossible à guérir...

Շարունակելու փափաք մը կուգայ վրաս, թմրութիւնս կը
փարատի, և հոգիիս խորը կը զգամ անդիմադրելի ըզձանք մը, որ
զիս այդ երաժշտական բանաստեղծութիւնը բմրոշխնելու կը մղէ:

Ինքնալքումի այս կէս անըջային արըշուութեանը մէջ, ախանջ-
ներս ներգայնակ և հրայրքոտ բանաստեղծութեան մը երաժշտու-
թիւնովը լեցուած, բոլորովին սուղուած երեւակայական երջանկու-
թեան այդ խորհուրդին մէջ, ամէն ձանձրոյթ կը մոռնամ, կը զգամ
թէ երբեք չեմ ձանձրացած...: Ոտանաւորին ընթերցումը կ'ա-
ւարտեմ:

Et c'était comme une musique qui se fane...

ու իրաւցնէ՛ փոխուած էի: Իրաւցնէ՛ սկսած էր սրտիս նեղութիւնը
երթալ:

... Ուրկէ՛ ուր: Տեսէ՛ք, հիմա ի՛նչ բանի վրայ կը խորհէի,
ի՛նչ միտքս ինկաւ...: Երկու տարի ամբողջ հետաքրքրութեանս
ինքզինքս տանջած եմ:

Նորէ՛ն նոյն հարցումը:

Ո՞վ կրնար ըլլալ...

Ամէ՛ն առտու կը տեսնէի զինքը որ դէպի վեր կ'ելլէ: Ամառը
աղաւթի օդերուն՝ ոտքով, իսկ ձմեռը՝ ամպամած ու փոթորկոտ եւ
դանակին՝ մի՛շտ հանրակատարով:

Ձեռքը անխուսափելիօրէն փունջ մը բռնած, կարծես չուրջի
իրերը զինքը օճիկի անտարբեր կը ձգէին որ, բնա՛ւ հաճոյք չէր
զգար գիտելէն և իր տխրանի հասակը այսպէս երկարած կը վազէր,
քան կը քալէր:

Ո՞ւր կ'երթար արդեօք այս մարդը:

Սուեր հաղած էր, ու ձեռքերը սեւ ձեռնոցներու մէջ առած:
Վրան՝ անժամանակ վիշտի մը պատճառած պրկումին զալկութիւնը
կը դողդղար: Ո՞վ գիտէ, կը խորհէի, ո՞վ գիտէ ի՛նչքան կը սիրէր

իր սիրականը և կամ հշանածը : Տարբեր կերպով խորհելու ոչ մէկ տրամաբանութիւն գոյութիւն ունէր ուղեղիս մէջ : Ծաղկահասակ աղջկան մը կամ կնոջ մը գերեզմանին վրայ կը տանէր ապահովաբար ձեռքը բռնած ա'յն մանիչակի, սմբուլի, յասմիկի աղուոր ու գեղաշէն փունջը, որ կարծես սղաւորին ամէն մէկ շնչառութեանը, տմէն մէկ քայլափոխին, ինքն ալ սարսուռով, համեւելով, իր թերթերը, տերեւները կը թափէր :

Ու հետզհետեւ պատմութիւններ սկսայ հիւսել, ինծի համար բոլորովին անծանօթ եղող ա'յդ մեռնողին շուրջը :

Տասնընիւթ օրուան մէջ մեռած էր թոքատապէն : Կամ դեռ չվայելուած սիրոյ մը թաքուն հեշտախնդրութիւնները չըմբոյժնած, շա'տ կանուխ, դեռ մանկամարդ տարիքի մը բովանդակ թարմութեանը և զգլխիչ թովանքին մէջ, հէքը չէր կրցած գիմադրել անողոք հիւանդութեան մը կրծող քայքայումին, և օրէ օր հասնելով, մաշելով մեռած էր օրին մէկը : Եւ կամ անսկնկալ պատուհասի մը զոհը եղած էր, կանխահաս մահուան մը սղաւոր ինքնալքումին, տուայտանքին ժառանգութիւնը ձգելով միայն զինքը խորապէս սիրողին հոգիին մէջ :

Ու դեռ կը շարունակէի երեւակայել պատմութիւնը, երբ յանկարծ սենեակէս ներս մէկը մտաւ ու բարեւեց :

Այնքան խորասուզուած էի որ, չէի ճանչցած նախապէս գիշերային հիւրիս ո'վ ըլլալը :

— Ի՞նչ բանի վրայ կը խորհէիր, հարցուց :

— Տարօրինակ գիշեր մը կ'անցընեմ կոր : Քառսուն տեսակ բաներու վրայ մտածեցի : Հոս հոն թախառեցայ միտքովս . յետոյ վերջապէս հիմակ ալ սա ծաղիկներով մարդուն (ասանկ անուանել սկսած էինք զինքը) վրայ սկսայ խորհիլ . . .

— Ինծի ի՞նչ կուտաս, երբ իրականութիւնը պատմեմ քեզի :

— Ի՞նչ որ կ'ուզես, կը բաւէ որ քու կողմէդ չհնարես պատմութիւնը :

Եւ ինծի մօտենալով, զարմացկոտ աչքերը ինծի յառած .

— Կը ցաւիմ որ ա'յսքան ուշ ճանչցայ այդ մարդը, այդ պաշտելի մարդը, այդ եզակիան դաւակը : Հողակոյտը, որուն վրայ ա'մէն առտու իր ծաղկի պսակները կը տանի սփռել, իր մօրը գերեզմանն է . . . :

Մ. Ա. ՊԱՐՍԵՄԵԱՆ

ՔԱՆԻ ՄԸ ԽՐԱՏՆԵՐ

ԶԱԽԿԻՍ . . . ԶՈՐ ՊԻՏԻ ՈՒՆԵՆԱՄ

Ա.

ՊԱՐՏՔ ԵՒ ԻՐԱԿՈՒՆՔ

Այսօր ամուսնացայ, սիրելի՛ զաւակս, տիկին մայրիկիդ հետ, եւ թեւ դեռ այսօր երկրիս երեսը չունիս գոյութիւն, սակայն ամեն հաւանականութիւն կ'ապահովցնեն զիս թե՛ ինը ամիս ետք պիտի ունենաս գոյութեան իրաւունք եւ . . . պարտք :

Չեմ գիտեր որ մամչ ես թե աղջիկ, սակայն մայրիկիդ ուզեց որ մանչ ըլլաս, որպէս զի քեզի մկրտել տայ Արշակ անունով, որ անունն է իր առջի . . . նշանածին : Ուրեմն, «եղիցի մանչ» !

Պիտի փափաքի հարկաւ մեկ ֆանի միլիոնի ժառանգութիւն մը ձգել քեզի, սակայն, որովհետեւ մարդ միայն իր ունեցածը կրնայ տալ, փոխանակ ֆանի մը միլիոնի, կը թողում ֆանի մը եջ մրոտուած թուղթ, որով կը պարունակեն հայրական ֆիչ մը շատ զգայուն պատուերներ, զորս կը յանձնարարեմ կոտործիդ վրայեն անպակաս ընել, իբր վերջին խօսքերը մեկու մը, որ շատ սիրեց, շատ սառապեցաւ, շատ շացաւ եւ . . . շատ փոնգաց :

Քու հայրիկիդ կեանքին մէջ ամէնէն գլխաւոր տեղը ընած են պարտքերը, որոնք եղած են մինչեւ վերջը անոր ամէնէն անբաժան ու հաւատարիմ ընկերները : Արդ, չես զարմանար անշուշտ, երբ, ամէնէն առաջ, քեզի խօսիլ ուզեմ պարտքերու վրայ, զորս դուն ալ հարկաւ պիտի ընես կեանքիդ ընթացքին մէջ, ապացուցանելու համար դուցէ աշխարհին թէ արժանաւոր գաւազն ես հայրիկիդ :

Զաւա՛կս, —

Մէկ հատիկ խրատս ըլլայ թող քեզի. — պարտք մի՛ ընես : Բայց, երբ ստիպուիս ընել, մի՛ քաշուիլ, կրցածիդ չափ ըրէ՛ :

Բնաւ միտքեդ մի՛ անցընէր պարտքերդ չվճարել . օ՛, գէշ բան է ատ : Սակայն, երբ չկարենաս վճարել, բնաւ տեղաւ մի՛ ընես . հօրդ ընթացքին հետեւէ՛ եւ երբ երեսդ զարնեն ըրածդ՝ «Խնչ ընեմ, — պատասխանէ՛», — հայրիկս ալ ասանկ կ'ընէր :

Երբ պարտքերուդ չառութեան առջեւ յուսահատիս, մխիթաւրէ՛ ինքզինքդ՝ խորհելով .

— Ամէն մեծ մարդ պարտք ունի, պղտիկ մարդիկ են միայն որ պարտք չունին :

Եթէ նիւթական առատութեան մէջ լողալու ալ ըլլաս, նորէն պարտքերդ ամրողջովին մի' վճարեր, որովհետեւ պարտքը մարդուս ամէնէն անմեղ ժամանցն է : Օրինակի համար, ի՞նչ աւելի գեղեցիկ և ի՞նչ աւելի հաճելի, քան տեսնել նպարավաճառդ որ փողոցին մէջտեղը քեզի կը խայտառա'կէ՝ վախճուննոց մը առնելիքին համար :

Կ'ուզե՞ս պարտապահանջներուդ հետ երբէք գէշ մարդ չըլլալ : Ամէն չաթթու քանի մը անգամ այցելութեան գնա' իրենց, շնորհաւորութեանց օրերը բնաւ մի' փախցներ, միշտ խաթրերնին հարցո՛ւր, ընտանիքին ու ազգականներուն առողջութեամբը հետաքրքրուէ՛, և ամէն անգամուն ցաւ յայտնէ որ չես կրնար կոր պարտքդ վճարել : Այս կերպով կրնաս յաւիտեանս յաւիտենից պարտքդ չվճարել, առանց երբէք գէշ մարդ ըլլալու :

Պարտապահանջներէդ երբէք մի' խուսափիր, երբ այցելութեան գան քեզի, միւս բոլոր հիւրերը ձգէ՛ և անոնցմով զբաղէ՛ : Կրցածիդ չափ սուրճ հրամցո՛ւր, եթէ քաղաքական խնդիրներով կը սիրեն զբաղիլ, շարունակ խօսէ՛ ուսուճարոճական պատերազմին լուրերուն վրայ, իսկ եթէ տէրտէրարանական խնդիրներու հոգի կուտան, բաւ առ բաւ կրկնէ Արիկ Մուպահեաճեանի Պատուիրաքարանի Քրօնիկները : Այս կերպով, պարտապահանջները, որոնք բարի մարդիկ կ'ըլլան ընդհանրապէս և յոյսերնին կտրած են արդէն իրենց առնելիքէն, բնաւ չեն յիշեցներ քեզի պարտքդ, որով դուն ալ կամայ կամայ կը վարժուիս մոռնալ :

Երբ գտնես զերձակ մը, որ *crédit*ով պատրաստակամութիւն յայտնէ քեզի ուղածիդ չափ *costume* կարելու, վայրկեան մը իսկ մի' վարանիր, որովհետեւ զերձակները վարժուած են իւրենց պարտքերը չգանձել, և միշտ խելացութիւնը ունեցիր գերձակիդ ունեցած պարտքերդ՝ քարեսախտակի վրայ գրելու, թըրջուած սպունգը քովդ ունենալով միշտ :

Խնդալով ճամբան գացած ատենդ, եթէ պատահմամբ նշմարելու ըլլաս հեռուէն պարտապահանջներէդ մէկուն սիւռէզը, վայրկեանակա՛ն, բարեկամի մը յուզարկաւորութենէն վերադարձողի կամ սաստիկ ակուպի ցաւ քաշողի երեւոյթը ա՛ռ, որով պարոն պահանջատէրդ համարձակութիւնը չունենար քեզի մօտենալու, վախճնալով որ կ'ելլես իրմէ փոխ դրամ կ'ուզես :

Երբ, Բերայի մէջ, խանութպաններու պարտք ընես, զգուշութիւնը ունեցիր միշտ փողոցին մէկ կողմը միայն գտնուող խանութներուն պարտք ձգելու, որպէս զի չստիպուիս յետոյ Շիրակ ճամբան

քարտէսով պարտիւ և ճիշեմնի վաքօրչի պէս մէկ մայթէն միւս մայթը ղիկզակել :

Թողաթլեանին ցուցափեղկին առջև. նախաճաշը ըրած ատեն, երբ նշմարես առնելիքւոր մը, — օրինակի հաժար՝ մասլաճառդ, — անմիջապէս ետեւէն կանչէ՛, քովդ նստեցուր, նախաճաշ մըն ալ անոր հրամցո՛ւր, և մարդը եթէ ամբողջ վեց ամիս քեզի առնելիքին վրայ խօսք մը ընէ՛, խա՛չ որ, պէխե՛րս կ'ածխիեմ :

Աղգականներէդ ո՛չ մէկուն պարտք մի՛ ընէր, որովհետև այն ատեն կամայ ակամայ կը ստիպուին վճարել :

Սենեակիդ վարձքը չվճարելու ճամբան. — Առտու մը, արնատուկիդ մէջ գտնուած բոլոր շապիկները ու վարտիկները վրայէ վրայ հագնելով՝ կ'ելլես կ'երթաս, պանդոկապետին իբր աւանդ ձգելով պարապուծեամբ լեցուն սնտուկդ, զոր տարիներով կը պահէ առանց սա՛նկ մը իսկ դպչելու, և երբ օր մը՝ ա՛լ համբերութիւնը կորսնցնելով՝ բռնալու ըլլայ, սնտուկը կը դանէ . . . քարով լեցուած :

(Թատերական տեսք մը, զոր գերասանները ամէն քաղքի մէջ ա՛յնչափ յաճախ կրկնած են, որ ա՛լ չէք կրնար գտնել պանդոկատէր մը որ, ձեր սնտուկը ընդունի, առանց պարունակութեանը վերահասու ըլլալու :

. . . Ու, այս կերպով՝ երբ մեռնիս օրին մէկը, այն ատեն կըրնաս իբր պզտիկ ժառանգութիւն մը գտնէ՛ զաւակներուդ ձգել, ինչ որ ես կրցայ ձգել քեզի . . . պարտքե՛րս :

Ֆ. ՃԷՆՏԵՐԷՃԵԱՆ

ԶՈՒԱՐԹ ԽՕՍՔԵՐ

— Դիտած ես, Շաքարեանը ո՛չ մէկու դէմ երբէք գէշ չի խօսիր :

— Իր արուեստը ա՛յսպէս կը պահանջէ :

— . . . ?

— Տապանագիրներու մասնագէտ է :

Ճաշի ատեն :

Պարոնը, տիկինը և պեպէն հաւ կ'ուտեն :

— Արդեօք հաւերը ի՞նչ կրնան խօսիլ ու երգել իրենց մէջ, կը հարցնէ տիկինը :

Ու պեպէն կը պատասխանէ՝ միշտ հաւը ուտելով՝

— Ի՞նչ պիտի երգեն, «Viens, Poupoule!»-ը կ'երգեն :

ՄԻՄՈՍԻՆ ՕՐԱԳԻՐԸ

Հարցումներ կան, որոնց առջև, մարդ ակամայ կը հարցնէ ինքնիրեն թէ արդեօք տա՛ մարդիկը *sêrs* բռնած բանը հունին :

[Օրինակի համար, Թաւշանճեանի յօդուածները կարդացող մը չի կրնար արգիլել ինքզինքը երանի տալէ՝ այդ քանի մը երկոտա-
սանեակ անգամ երջանիկ մարդուն, որ իր առեւտրական բազմազ-
բազ կեանքին մէջ, — ուր ուրիշ մը գլուխը քերելու ասեն չպի-
տի ունենար —, կը դանդէ նորէն՝ ժամանակ պոլսահայ թերթե-
րուն սիւնակները լեցնելու՝ մի միայն իր քանի՛ դրագիր ունենալը
և ինտո՛ր Քառնէկիի նմանիլը հասկցնելու համար... հայ դրակա-
նութեան :

Թողաթլեանին նոտած՝ ուշի ուշով Մաղիկի վերջին թիւը կը
կարդայի... Թերթին *réclame* րլլալու համար, և կ'երազէի
Թաւշանճեանին պիտիրը :

Մէկը, զոր ծնած օրէս ի վեր ճանչնալու պատիւը չէի ու-
նեցած, մօտեցաւ սեղանիս, և գլուխս արդուկելու կանխորոշ
հաստատ մտադրութեամբ՝ հարցուց .

— Պ. Երուանդ Թօլայեան :

— *Vot' serviteur!* պատասխանեցի՝ փրանսերէն զխոնալս
հասկցնելու համար :

Մարդը հաճեցաւ ժպտիլ, և ձեռքս սեղմեց... քանի մը մի-
լիաւ միքրոս լեցնելով ափիս մէջ :

(Ապահովաբար, Վալանթէն Նալիստի յօդուածը չէր կարդա-
ցած) :

— Հրամմեցէ՛ք, մուտացի՝ աթոռ մը ցուցնելով, և հաղար
աղօթք ընելով որ չնստի :

— Շատ չնորհալալ եմ, պատասխանեց և անմիջապէս... հա-
կափորը հանգչեցուց (= նստեցաւ) :

Քանի մը վայրկեան փոխադարձ լռութիւն, որու միջոցին՝
չնորհաւորական այցելութեան գացողի մը երեւոյթով երես երեսի նա-
յեցանք՝ խօսակցութեան թել մը փնտռելով :

— Զեր այցելութեան նպատակը, ըսի վերջապէս :

— Կարեւոր բնութիւններ ունիմ...

— Ա...

— ...որոնք ձեզ կը հետաքրքրեն...

— Օ...

— ... ինչպէս նաեւ բոլոր անոնք որոնք հայ գրականութեամբ
կը դբադին :

— Է . . .

Մարդը իր խօսքերուն կարեւորութիւնը ստորագծելու համար ,
լռեց պահ մը և յետոյ բացաւ բերանը ու ըսաւ — (քանի որ չէր
կրնար արդէն . . . բերանը գոցելով ըսել .) —

— Ինչո՞ւ Ծաղիկին գրական սեռը փոխուեցաւ :

Եթէ գլխէս վար մէկէն ի մէկ տալիս մը սառած ջուր թա-
փէին , զիս ա՛յսպիսի յանկարծակիի չպիտի բերէին : Բայց , առանց
զիս ճանչնալու՝ գալ զիս խօսքի բռնել , զիմացս նստիլ , իմ հաշ-
ւոյս պաղպաղակ մը ուտել և արդէն արդուկուած գլուխս անգամ
մըն ալ արդուկել՝ հարցնելու համար վերջապէս թէ ինչո՞ւ Ծաղի-
կին գրական սեռը փոխուեցաւ . . . ah ! c'est trop fort ! Աս մար-
դը ուրիշ skers ունենալու չէր խա՛չ որ :

— Ատեն մը ծանր գրականութիւնը կը մշակէր , շարունակեց ,
իսկ հիմա թեթեւ գրականութեան ուժ կուտայ . . . ո՛հ , ինչո՞ւ ,
ինչո՞ւ :

Մարդուն այս աղերսարկու հարցումներէն խորապէս յուզ-
ուած՝ զայն մխիթարելու եղբայրսիրական անկեղծ փափաքով ,

— Ձեր հարցումին ես ալ չեմ կրնար ուղղակի պատասխանել ,
ըսի , սակայն հոս քանի մը վայրկեան սպասեցէք ինծի , երթամ
հասկնամ ու գամ :

Ու շիտակ փութացի Նշան-Պապիկեան սիրելի բարեկամներուս
քով , և կրկնեցի յուզուած չեչտով մը .

— Ատեն մը Ծաղիկ ծանր գրականութիւնը կը մշակէր , իսկ
հիմա թեթեւ գրականութեան ուժ կուտայ . . . ո՛հ , ինչո՞ւ , ինչո՞ւ :

Ու , Նշան-Պապիկեան զոյգ մը սիրելի բարեկամներու երկուքը
մէկ պատասխանեցին՝ մէկը ակնոցին վրայէն , իսկ միւսը՝ պէխե-
րուն տակէն .

— Ատեն մը ծանր գրականութիւնը մշակեցինք և քանի մը
ամսուան մէջ հարիւր ոսկիի չափ փասեցինք . քիչ մըն ալ թեթեւ գրա-
կանութիւնը մշակե՛նք , նայի՛նք այս անգամ քանի՛ հարիւր ոսկի
պիտի փասենք :

Ո՛վ երանելի մարդիկ , որոնք հայ գրականութիւնը կը մշա-
կեն՝ դրա՛մ շահելու յոյսով !

Քոաներորդ դարուն մէջ , կը սպասէի անթեւ հեռագրի գիւ-
տին , բայց ասոր՝ ո՛չ երբէք :

Մարդ երբ միտքէն կ'անցընէ մեր մէջ գրականութիւն ընել ,
պէտք է միտքէն հանէ դրամ շահելու . . . հաւատքը , յոյսը և սե-
րը . — ըսէ՛ք , գրականութիւն մը՝ որ մարդուս դրամ կը շահեցնէ , միթէ
գրականութիւն կ'ըլլայ :

Մ. Պարսամեան գրականութիւն ընելու համար հրատարակեց Անդրջանքը և քսան ոսկի վիսակց. — Ահա՛ գրականութիւնը ա՛յսպէս կ'ըլլայ: Եթէ Մ. Պարսամեան յոխանակ քսան ոսկի վիսակց լու, քսան ոսկի շահելու ըլլար, չպիտի կրնար երբէք ունենալ գրականութիւնը ըրած ըլլալու արդար յաւա՛նութիւնը:

Ինչո՞ւ այսօր Բ. Քէչեան մեծ բանաստեղծ մը չի համարուիր:

Սա՛ պարզ պատճառով միայն որ... իր ըրած գրականութիւնէն դրամ կը շահի:

...Մինչ այս խորհրդածութիւնները կ'ընեմ հոս, մարդս ինծի կը սպասէ տակաւին Սքլանֆիշի սեղանին առջեւ:

Կրնայ մինչեւ վաղն առտու սպասել:

Վճարուած Զօդուածագիրներու Դրրադին անդամները տեսնելով որ իրենց յօդուածներուն փարատուող չկայ, և եթէ դրամով գրելու սպասին, թերեւս ամբողջ յաւիտենականութիւն մը իրենց գրելը մեղանի մէջ չպիտի թաթխեն, խելացութիւնը ունեցեր են նորէն որոշելու շարունակել իրենց անկուտի աշխատակցութիւնը, ի մեծ ուրախութիւն Մաւիսի սիրելի խմբագրապետին, որ կեանքին մէջ չի կրնար հասկնալ թէ ի՞նչ ըսել է յօդուածի փարատալ:

Հին խմբագրապետները քիչ մըն ալ իրաւունք ունին չհասկընալու այս բանը, քանի որ իրենք՝ ատեն մը յօդուածագիրներէն վրայ դրամ կ'առնէին՝ յօդուածին հրատարակելու համար. ... հիմա ինտո՞ր կ'ուզէք որ վրայ դրամ տան:

Անվճար յօդուածագիրներու վարձատրութիւնը. — ամէն առաթիւ իրենց մասին կարդալ զովառնեք ու փառաբանութիւն: Զէ՞ մի որ «ս'չ միայն հացի...» — մնացածը գիտէ՛ք:

Դիտմամբ այս յառաջաբանը մէջտեղ քչեցի՝ պատմելու համար ձեզի անձնական պղտիկ մանրագէպ մը, որուն ըստոյակոնն է թէ՛ մեր յօդուածագիրները ինտո՞ր կը վարձատրուին:

Վերջերս, կանոնաւոր կերպով քանի մը շաբաթ օրագիրի մը աշխատակցելէ վերջ, երբ օրին մէկը, դադրեցուցի աշխատակցութիւնս, խմբագրապետը՝ իմ հանրածանօթ ծուլութեանս վերագրելով ասիկա, բարեհաճեցաւ դրել որ նորէն շարունակեմ, որովհետեւ ընթերցողները գրածէս հազ կ'ընեն եղեր:

Այս complimentին համար խոնարհութիւն մը ընելէ ետք, կրկնեցի թէ ցաւ ի սիրտ չպիտի կրնամ շարունակել:

— Ինչո՞ւ, հարցուց:

— Որովհետեւ... աւելի դրամ կ'ուզեմ:

Կը յիշէ՞ք առտը. —

Փարս խրքմե պենսեն

Պուզ կիպի սօւռում սենսեն !

Այս յայտնութեանս առջեւ՝ խմբադրապետը անուր բան մը իմանալու պէս ապշահար մնաց, և սկսաւ զիս յանդիմանել .

— Ասիկա քենէ չէի սպասեր, ասիկա չի վայլեր բնաւ քեզի .
et patati et patata !

Եւ իր յանդիմանողականին իրր վերջին clou՝ աւելցուց .

— Ես քեզի աւելի ճեղկումներ կը կարծէի :

Ո՛հ, Աստուած իմ !

Որովհետեւ ձեր յօդուածին համար աւելի դրամ կը պահանջէք, նուազ ճեղկումներ կ'ըլլաք, բայց եթէ յօժարիք բոլորովին ձրի գրել՝ միմիայն «վասն փառացն հայ գրականութեան», աւրահոհովաբար այդ պարագային ճեղկումներու ճեղկումները պիտի նկատուիք :

Այս հաշիւով, կ'ուզէ՞ք ճեղկումներ ըլլալ . աւելի դրամ մի՛ պահանջէք : Իսկ եթէ կը փափաքիք ճեղկումներութեան միտաշնորհը ստանալ, բնաւ դրամի խօսք մի՛ ընէք :

Տեսէ՛ք, սիրելի Թաւադեան ընկերացի մեծագոյն ճեղկումներն է, քանի որ իր սուած յօդուածներուն փոխարէն ո՛չ միայն դրամ չի սպասեր, այլ նաեւ . . . վրայ դրամ ալ կուտայ :

Ընդհակառակը, Մարկոս Նաթանեան բնաւ ճեղկումներ մարդ չէ, որովհետեւ յօդուած դուրս . . . տանընդունդ դուրս կը պահանջէ :

Այն մէկ հատիկ խրատս, զոր մեռած օրս պիտի տամ զաւկներուս .

— Կ'ուզէ՞ք աշխարհիս երեսը ճեղկումներ համարուիլ . հայ թերթերու ձրի յօդուած գրեցէ՛ք :

Հանրագիտակի վերջին թիւերէն մէկուն մէջ, Բերայէն յօդուածագիր մը (անունը կարեւորութիւն չունի) առաջարկեր է հայ ամուրի գրագէտներու և գրադիտուհիներու իրարու հետ կարգուիլ, որպէս զի կարենան . . . ընտիր յօդուածներ արտադրել :

Խօսքը մէջերնիս, չեմ գիտեր թէ մեր համայնքը անհախաճ ձեւի մենաշնորհը ունի արդեօք խելացի Դաւիթներ (Դաւիթ Խաչկոնցին համար չեմ) ծնելու :

Երբէք չէի լսած թէ գրող մը աղուոր յօդուածներ արտադրելու համար պէտք է ամուսնանայ աղուոր գրադիտուհի մը հետ, քանի որ այն ատեն փոխանակ յօդուածի, տարի մը չանցած . . .

բոլորովին տարբեր բաներ է որ պիտի արտադրէ, իր տիկինին... collaborationովը:

Չեմ գիտեր թէ ինչո՞ւ պարոն յօդուածագիրը յանձն չէ առեր նաեւ պզտիկ ձանձրոյթը նշանակելու թէ ո՞ր գրագէտը ո՞ր գրագիտունին հետ պէտք է կարգուի, որպէս զի կարենան... աղուոր յօդուածներ գրել:

Իմ գիտցածս, եթէ հրապարակի վրայ մէկ քանի երկոտասան եակ ամուրի գրագէտներ ունինք, ամուրի գրագիտուններու թիւը մէկ երկուքը չանցնիր, որով պիտի փափաքէի հասկնալ թէ ո՞ւր է փոխ պիտի առնենք մնացածը:

Ամէն պարագայի մէջ, բացը չմնալու վախէն, ես կը փութամ այսօրուրնէ իսկ նշանտուքի մատնիս ղրկել... Օր. Մառի Յովհաննէսեանի (Տէ՛ս Մ. Ա. Պարսամեան):

Բայց, չեմ գիտեր թէ՛ աղուոր ու առատ յօդուածներ արտադրելու համար կարգուող գրագէտները և գրագիտունները արդեօք մէկ քանի տարին անգամ մը յօդուած մը գրելու ժամանակ պիտի գտնէին... իրենց ընտանեկան անհամաձայնութիւններէն:

Միայն, փա՛նք քեզ Աստուած, որ պակաս չես ըներ միշտ մեր մէջէն նմանօրինակ խելացիներ, որոնք չեն ամէնար գրել այս տեսակ բաներ, միշտ գտնելով հրատարակիչ մը, որ իրենց գրածները հրատարակէ:

Սակայն, եթէ տա՛ խելացիներն ալ գոյութիւն չունենային, ես ի՞նչ պիտի գրէի:

Սիրելի բարեկամներէս մէկը, որ Սկիւտար՝ Պաղլար Պաշի օդափոխութեան է գացեր, ամբողջ ամառնային եղանակին մէջ քիչ մը խնայողութիւն ընելու համար, սա՛ խորհրդածութիւնը ըրեր է ինքնիրեն.

— Եթէ ամէն առտու իրիկուն մինչեւ նաւամատոյց կառքով ելլեմ իջնեմ, շատ ծախք կ'ըլլայ: Եթէ տապանակ ուխտի ելլեմ իջնեմ, թէ՛ ինծի չի վայլեր և թէ չարաթը անգամ մը կօշիկներս կը ծակին: Ամէնէն խելացի ճամբան է՝ 200՞ զրուշնոց էլ մը գնել. առտուն՝ էշով մինչեւ նաւամատոյց կ'իջնեմ, իրիկուն ալ սպասաւորս էշը նստելով մինչեւ նաւամատոյց կը բերէ զայն, և ես նորէն էշով տուն կը վերադառնամ: Ամառնային եղանակին վերջանալուն՝ գիւղէ իջած ատենիս՝ էշը 150 զրշ.ի կը ծախեմ, որով բաւական կարեւոր խնայողութիւն մը ըրած կ'ըլլամ:

... Արդ, ամէն առտու և իրիկուն, երբ Պաղլար Պաշի ճամբուն վրայ տեսնէք գլխարկաւոր չիք մէկը, որ իշուկը նստած

կ'ելլէ կ'իջնէ, հասկցէ՛ք որ իմ սիրելի բարեկամս է, որ... խնամ-
յողութիւն կ'ընէ կոր:

Դպրոցական քննութիւններու եղանակին մէջ ենք, եղանակ
մը որ ինծի վերջուշեւ կուտայ բոլոր առած... զերօներս:

— Ինչի՞ քննութիւն ունէիք այսօր, հարցուցի Բերայի կարե-
ւոր վարժարաններէն մէկուն 13-14 տարու մէկ աշակերտին:

— Հայերէն չարագրութեան:

— Ի՞նչ նիւթ տուաւ դասատուն:

— Վոսիո՛րը!

— Ի՞նչ դրեցիր նայիմ Վոսիորի վրայ:

— Ի՞նչ կրնամ գրել, պատասխանեց պղտիկ չարածձին, Վոս-
փորի բանաստեղծութեան վրայ ի՞նչ կը գրուի:

— Շա՛տ բան:

— Ձեզի համար՝ թերե՛ւս, բայց ես չկրցայ գրելիք բան մը
գտնել, և Վոսիորի բոլոր նաւամատոյցներուն անունները տակէ
տակ շարեցի:

Ասկէ ադէկ դաս մը չի կրնար ըլլալ այն ուսուցչին, որ 13-14
տարու աշակերտներու... Վոսիորի չարագրութիւնը կուտայ իր
չարագրութեան նիւթ, և փոխանակ դաս տալու... դաս կ'առնէ
անոնց՝ է:

Ատ մարդիկը չարագրութեան ուսուցիչ ըլլալու համար դեռ
չատ պանիր հաց կ'ուզեն:

Բնութիւնը, լուսնիա՛ն, մայի՛սը... ah! zut! և բոլոր այդ
ցաւագար նիւթերը՝ 13-14 տարու աշակերտներու:

Ո՛ր սիրելի բարեկա՛ղ իմ, Յակոբեան Տէր Յակոբոս, — ժրաջան
խմբագիրդ դու՝ Մանգոլմե՛ սիրելի բարեկա՛րս, — արդարեւ քեզի է
որ կը պարտիմ այն անկեղծ քրքիջը, զոր արձակեցի՝ կտրգալով
բազդատական ուսումնասիրութիւնդ հայ գրագէտի անցեալ ու
ներկայ վիճակին:

Կ'ըսես. —

Լրագրութեան մտեր յարգ չունէր, արժէ՛կ չունէր եւ բնագնեկան Երջանակնե-
րու մէջ չէին մտնեցնէն անցրեալ անոր նայելու իբր փեսացու...

Հրճուի՛նք ուրեմն, քանի որ հիմա կ'երեւի թէ՛ շատ յարգ-
ունինք ալ և ամէն մայրիկ մեզի կրնայի իր փեսացու:

Ասոր յառաջդիմութիւն կ'ըսեն. (թէ և, — խօսքը մէջերնիս, —
եթէ ես աղջկան մը մայրիկը ըլլայի, միտքէս չպիտի անցընէի եր-
բէք... քու զոքանջդ ըլլալ:)

Առաջները, կը թուի թէ մեր գրողները բաւական դժուարութիւն կը կրէին՝ գտնելու համար մէկը որ յօժարէր իրենց կեանքը կիսել։ Սակայն, հիմա, adieu այդ դժուարութիւնները ! Կը բաւէ որ Թորոսեան Գրիգոր (ե՛ս Բանագող Լոռաթիւնեան) քիչ մը անուշ նայի ու է սեղանաւորի մը աղջկան, որպէս զի ծնողքը խենդ դառնան այդ ֆէյֆիխր փեսան ձեռքէ չփախցնելու համար։

Թէև, au fond, շատ դո՛ւ եմ մեր այս յառաջդիմութեան համար, բայց, à la surface, չեմ կարող հասկնալ մեր այս յառաջդիմութեան պատճառը։

Արդեօք մեր գրադէանները քանի մը տարիէ ի վեր միլիոնատէր եղան, թէ վիճակահանութեան առաջին պարգևը առին։

Ըստ իմ կարծատեո հասկացողութեանս, հայ գրադէտին նիւթական վիճակը ի՛նչ որ էր ասկէ քսան տարի առաջ, նորէն նո՛յնը կը մնայ այսօր, և Ներքին Լոռեւրու թարգմանիչ մը չարաթական չորս մէճիտէ աւելի անկարելի է որ շահի, եթէ երբէք... հրաշք չպատահի։ Ու, չիտակը ըսելու համար, չեմ կրնար հասկնալ թէ ինչո՛ւ ծնողք մը խենդ պիտի դառնայ փեսացուի մը համար, որ չարաթը չորս կլորէն աւելի չառներ։

Ըստ իս, երբ օր մը աղջիկտեսի երթամ, կրնաք վստահ ըլլալ թէ՛ ապագայ տիկինիս, զոքանչիս ու աներիս առջեւ երբէք չպիտի համարձակիմ ինքզինքս ներկայացնել սա՛ղէս։

— Մի՛նոսի՛ն օրագիրին հեղինակն եմ։

Այն ատեն, մարդիկը զիս աւելին կոթովը կը ճամլեն։

Թերթի մը մէջ կը կարդանք.

«Ար խնդրուի մեր յարգելի բաժանորդներէն իրենց բաժնեգինը չվճարել։»

Աղէ՛կ սխաղեմ. մինչեւ այսօր միշտ կը խնդրուէր յարգելի բաժանորդներէն իրենց բաժնեգինը վճարել եւ ո՛չ ոք կը վճարէր։ Հիմա որ կը խնդրուի չվճարել, թերեւս այս անգամ ... վճարեն, խնդրուածին հակառակը ըրած ըլլալու համար միշտ։

Բերայի չխտակը, գլխարկավաճառի մը խանութը։

Քանի մը հայ տիկիններ կը ներկայանան։

— Ի՞նչ կը հրամայէք, տիկիններ, կը հարցնէ պաշտօնեան։

Տիկիններէն մէկը, որ կ'երևի թէ՛ մարֆի ֆորմայով գլխարկ մը կը փափաքէր գնել,

— Մարսի շաքիս մը կ'ուզեմ, կ'ըսէ։

Խանութին ամբողջայեանքը ծիծաղին զսպելու համար կը պարտաւորուին գերբնական ճիգեր ընել :

— Մարտի գլխարկ չունինք, կը միջամտէ խանութպանը, շօն-
սիով մերգրչի կայ :

Նոյն խանութը .

Միշտ հայտնիներու հետ :

— Կարծեմ, աիկին, կ'ըսէ խանութպանը՝ ա'լ համբերութիւնը կորսնցուցած, զուր հոս բան գնելու չեկար, սեյիւր ընելու ե-
կար :

— Բա վաճ մեկքիս, եթէ սեյիւր ընել ուզէի, քու առաջօր
կը հայէի :

Զ Ո Ւ Ա Ր Թ Խ Օ Ս Ք Ե Ր

Ծովու բաղնիքի մը մէջ :

— Պարո'ն, չէք կրնար հիմա բաղնիք մտնել, այսօր կնիկներուն
օրն է :

— Բաղնիք մտնելու պէտք չունիմ, ես գիտեցու համար եկայ :

★

ՆՇԱՆԱԾՈՒՀԻՆ . Գիտե'մ, սիրելի'ս, ես ալ հարկաւ խմ թե-
րութիւններս ունիմ :

ՆՇԱՆԱԾՐ . — Հարկա'ւ :

ՆՇԱՆԱԾՈՒՀԻՆ . — (բարկացած.) Ի՞նչ, հարկա'ւ : Բսէ' հայինք,
ի՞նչ թերութիւն ունիմ ո'ր !

★

Լրագրապետի զաւակներ :

Յակոբիկ՝ լուրջ երեւոյթով մը ճերմակ թուղթերու վրայ եր-
կար գլծեր կը քաշէ :

— Ի՞նչ կ'ընես կոր, Յակոբիկ, կը հարցնէ պղտիկ քոյրը Աչ-
խէնիկ :

ՅԱԿՈԲԻԿ . — [հայրիկին ձայնը կեղծեղով.] Յօդուածս կը գրեմ
կոր :

ԱՇԽԷՆԻԿ . — [սոժոռադեմ.] Նայէ' որ չնորհքով բան մը ըլ-
լայ, չէ նե չեմ տպեր :

ՃԱՂԱՏՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

Մարդիկ կան, որ խա'չոր, չատ toupet ունին:
Յաճախ կը խորհիմ թէ մարդ ի'նչպէս ա'յնչափ toupet կրնայ
ունենալ, առանց կտոր մը ամէնալու:

Ճիշդ, երէկ ալ, այս միեւնոյն բանը խորհեցայ...

Եւ մինչեւ այսօր միեւնոյն բանը խորհելու վրայ եմ:

Ամէն մարդ գիտէ (կամ չի գիտեր) թէ մազերս սկսած են թա-
փել:

Ասիկա ամէն շնորհքով մարդու կրնայ պատահիլ:

Թէեւ, մազերու թափուելուն դէմ, չատ մը միջոցներ գիտեմ,
սակայն, այդ միջոցները ունին ճիշդ ա'յն ազդեցութիւնը, զոր խա-
չած ջուրը կրնայ ունենալ... փայտէ ոտքի մը վրայ:

Առաջները՝ մազերուս թափիլը զիս բաւական ցրտմտեց: Բայց,
տակաւ, զիւցաղնարար, սկսայ վարժուիլ: Իրօք ալ, մեր տարի-
քին, ինչի՞ կը ծառայէ մազը: Իբր յիշատակ քանի մը թեղ նու-
րեւու օրիորդի՞ մը... օհ, վազ անցի'ր:

Արդ, երէկ, այցելութիւն մը ընդունեցի անակնկալօրէն:

Շնորհքով անձ մըն էր այցելուն:

Շնորհքով ձեռով մը զիս բարեւեց:

Շնորհքով կերպով մը ընդունեցի բարեւը, եւ հարցուցի այցելու-
թեանը պատճառը:

—Պ. Տիւլօ-Փարսի կը կոչուիմ,—ըսաւ շնորհքով մարդը,—
Տիւլօ-Փարսի վաճառատունէն, որուն հիմնադիր-ներկայացու-
ցիչն եմ:

—Ուրախ եմ:

(Թէ ինչո՞ւ ուրախ էի... ես ալ չեմ գիտեր. արդէն ասիկա
կարեւորութիւն չունի):

—Պարո'ն, չարունակեց անձանօթ այցելուս, Տիւլօ-Փարսիին
հնարիչն եմ:

—Այսի՞նքն:

—Այո՛, Տիւլօ-Փարսիին հնարի'չը... որուն համբաւը տարած-
ուած է Հին ու Նոր աշխարհները, հարաւային բեւեռէն մինչեւ հիւ-
սիսային բեւեռ:

—Ի՞նչ է այդ Տիւլօ-Փարսի ըսուածը:

—Հրաշալի դեղ՝մըն է այդ, որուն տուած եմ իմ անունս:

—Ինչի՞ կը ծառայէ:

—Մազերը... բուսցնելու:

—Ինչ... մազ... մազերը... բու... բուսցնելո՞ւ: Կորսուէ՛

սըղէց, պռուացի զայրացած, անպիտան, խարերայ, անամօթ...

Զպնդեց (բարերազգաբար), որովհետեւ տեսաւ թէ իրօք կատաղած էի:

Եւ խոտտովանեցէ՛ք որ բարկութիւնս ալ արդարացի էր:

Այդ ապուշը, որ եկած էր մանաւորապէս առաջարկելու համար ինծի մագերը բռնցնող դեղ մը...

Երեւակայեցէ՛ք...

Այդ ապուշը՝ ինէ՛ աւելի... ճաղատ էր:

Օ Ր Է Լ Ի Է Ն Շ Օ Լ

ԶՈՒԱՐԹ ՏՈՂԵՐ

ՊԱՐՈՆԸ. — Ինչո՞ւ սենեկապանուհիդ ճախեցիր. շատ աղէկ պարտականութիւնները կը կատարէր կոր:

ՏՐԿԻՆԸ. — Այս՛, բոլոր պարտականութիւնները շատ լաւ կը կատարէր, բայց յաճախ կը փորձէր խմբինս ալ կատարել:

Մուրացիկի հպարտութիւն:

— Գլխացէ՛ք վիճակիս, տիկին, երկու գաւկնեւս անօթութեանէ պիտի մեռնին:

— Ա՛ս հայիմ սա մէճիտը, եւ օ՛հ, քեզի հետ երթանք գաւկնեւսներդ տեսնել:

— Զիս օ՞վ կը կարծէք կոր, տիկին, ես դրամի համար երբէք իմ գաւկնեւս չեմ ցուցադրեր:

Նշանաւոր անկուտի մը՝ chambre meublée մը կը վնասէ բնակելու համար:

— Ութը օրուան համար սա՛ սենեակին ի՞նչ տամ, կը հարցնէ պանդոկատէրի մը:

— Երկու մէճիտ:

— Մէկ մէճիտը աղէկ է, կը պատասխանէ մեր անկուտի բարեկամը, արդէն հիմա օրերն ալ կարճ են:

— Պոթէին մէջ ի՞նչ կը վնասեալ կոր:

— Փողոց մը, ուր առնելիքս չունենամ:

ԿՈՂԱԿԻՍ ԱՌՋԵԴԸ

ՌՈՏՈՒՆ ՍՍՄԻԼԵՐ

Ան՝ իր Պզտիկ Ուսումնասիրութիւններովը ծանօթ դեմքերուն *croquis*ն կ'ընէ: Մեկն ալ պէտք է որ իւր սիշուէդը ուրուանկարէ: Ակն ընդ ախան!

Աղուն'ր տղայ: Համակրեչի, որչափ որ կարելի է ըզրայ: *Présentable*՝ ամեն բանէ առաջ: Ձեռ խալնիր օտարի մը առջեւ ըսելու. — Ես, հայ գրագէտ մը:

Փողոցին մէջ կը ֆաշէ՝ սաշունի մը դռնէն ներս մտնելու պէս: Ծաքաքը երեք անգամ կ'ածիլուի:

Խնամուած *toilette* մը միշտ՝ ուր ոչի'նչ կայ *ridicule*:

Խօսակցութիւն մը, որ հայ-լայթ կը բուրէ:

Բնականէն *frisé* մազեր, որոնց մէջ սպրդած արծաթ քիշեր պատկանելիութեան հով մը կը փչեն:

Վիզը՝ արքայդման *col-rabattu* մը, որ գլուխը ուսերէն կու մեղր հեռու կը ձգէ: *Mignon* փողկապիկ մը:

Ժիշկ-*fantaisie*, որ *Աշուարիս* *pérote*ին ճակիւն կենիս է:

Խօսակցութեան զխաւոր նիւթը՝ գրականութի'ւն, ինչ որ է ամեն գրագէտի... պարտիք պարտանցին:

Սկզբունքով անդամ Վճարուած Զօդուածագիրներու զրբսիւն, բայց չի կրնար «Մասիս», ին խաքքը կոտրել:

Գրագէտներու *intime* կեանքին... Բրիտանիոյ Գոյունպուր:

Կը գրէ ընթերցողներու *le dessus du panier*ին համար շոկ, եւ, *il s'en fiche bien*, երբ պարզ ժողովուրդը չկարգայ զինքը:

Elite դասուն գրագէտ վերջապէս, բանաստեղծի զգայնիկ վայրկեաններ ալ ունի — ո՛վ չունի արդէն — *à ses heures perdues* !

Դողտիկ վիպասան մը՝ *par dessus le marché*, որ հմայեց ամենքս իր Վճարուած Պատիւով, զոր կարդացինք 'Նշան-Պատիկեան 1905 ի Տարեցոյցին մէջ, որուն գոհարներէն մեկը կը կազմէր:

... Առջի գիշեր, Եիշիկէն Բերա իջնող քրամի մը մէջ տեսայ *Ռոտոլֆը*:

— Ձեր *dialogué* պատմութիւնները ինչո՞ւ չիք շարունակեր:

— Ժամանակ չունիմ, *mon cher*!

Օ՞, ամեն *blasé* գրագէտի յանկերգ.

— Ժամանակ չունի՛մ, *mon cher*!

ԹԱՏՐՈՆԵՆ ՆԵՐՍ

ԱՄՓԻ ԹԱՏՐՈՆ ԲԼԴԻ-ՇԱՆ. — [Ֆրանսական օպերէի բասերախումբ, սֆորէնուրին՝
Gustave Crépy:]

Վերջին չարթուն՝ այս թատրոնին մէջ, օրուան հարցն էր ար-
ուեստագէտներէ ոմանց փոփոխութեան խնդիրը: Դերասաններէ եւ
դերասանուհիներէ ոմանց շուրջը կարգ մը զրոյցներ կը պաշտօնէին:
Սակայն, այս կարգի potinները թատերական coulisseներու
աղ-պղպեղն են: Առջի օր, Բըդի-Շանի համակրելի barytonը՝
Պ. Տըզէս՝ թատերական վիճարանութեան մը առթիւ կը հարցնէր
ինծի:

— Զեր թատերական խումբերուն մէջ ալ ասանկ էք:

— Անկեղծօրէն, պատասխանեցի, մեր թատերախումբերուն
մէջ ձիշգ ասանկ է, եւ կը կարծէի եւ թէ ձեր թատերախումբերուն
մէջ ասանկ չէր:

Թատերական գործը բանբասանքով հիմնուած է, եւ այն օրը,
ուր բանբասանքը պիտի վերնայ թատերախումբի մը մէջէն, այդ
խումբը չպիտի կրնայ դոյութիւն ունենալ: Երբ անհաւատալի բաղ-
դաւորութիւնը ունենաք ձեռք անցընելու դերասան մը, որ ուրիշ
դերասան մը չի բանբասեր, կրնաք արդար իրաւունքը ունենալ
պարծենալու թէ... փիլիսոփայական քարը դտած էք:

Բըդի-Շանի grand premier comique Պ. Լաֆրէ-
տիէսի (ծանրութիւն՝ 156 քիլօ) քով, անցեալները իր debut
ըրաւ ուրիշ կատակերգակ մը՝ Պ. Մէյսէլ, որ ֆիզիքայէս
կրնայ կատարեալ antipodeը նկատուիլ՝ Պ. Լաֆրէտիէսի: Այս
վերջինը ո՛րչափ գէր ու խոշորակազմ, Պ. Մէյսէլ ալ նո՛յն չափով
նիհար ու չոր կազմուածք մը ունի: Իբր երգիչ՝ ունի առաւել-
ութիւններ, զորս փութաց գնահատել մեր péroteք հասարա-
կութիւնը, որ ա՛յնչափ փութաջան է ծափահարելու մէջ գէմը
եղողը:

Վերջին օրերուն ներկայացուած թատերախաղերէն կ'արժե-
քիչ մը ծանրանալ Véroniqueի վրայ, — saisonին առաջին
nouveau-ն, որ հակառակ Բարիլլի մէջ «trois fois centenaire»
եղած ըլլալուն եւ հակառակ իր երաժշտութեան թանկազին նորու-
թեամբը ամէն անգ Վայելած գնահատումին, առաջին իրիկունը բա-
ւական յօրանջիւ սուաւ խուռն բազմութիւն մը, որ քիչ մը չառ
désillusionné եղաւ թատրոնին դռնէն: Ասոր պատճառը եթէ
մէկ կողմէ պէտք է վերադրել դերասաններու եւ երաժշտախումբին,
սակայն կարելի չէ ուրանալ միանգամայն թէ նոր musique մը

միշտ անախնակ սպառնալիքներն մը կ'ընէ առաջին անգամ լսողին վրայ, որ չի կրնար իր գաղափարներն վճռել մէկ անգամէն :

Ականջի վարժութիւնը պարապ խօսք մը չէ յաճախ, եւ նոր օրէրէթ մը «բանել» տալու համար, պէտք է զայն մէկէ աւելի անգամներ ներկայացնել : Ընդդէմ այս սրամարանութեան հետեւելու համար է որ գուցէ Բըղի-Շանի անօրէնութիւնը քանի մը անգամ կրկնեց նոյն բիւսը, ջանալով succès forcé մը ընել, եւ իրօք, երբորդ ներկայացումին՝ առաջին իրիկուան միւսնոյն դժգոհ հասարակութիւնը սկսաւ հաճոյք զգալ Véroniqueէն, որ ճշմարտապէս նորագոյն օրէրէթներու մէջ մեծագոյն գլուխ-գործոց մըն է :

Բըղի-Շանի հառոյթները միշտ դժացուցիչ են, դոնէ հիմախուհիմա, քանի որ զեւ ամէն մարդ վերջնականապէս գիւղերը չէ քաշուած : Եթէ թատերախումբը ատիպուած չըլլայ repriseներ ընել՝ իր բէրէրդուալին անձկութեան պատճառաւ, յայտնի է թէ կարելի պիտի ըլլայ շատ աւելի փայլուն հառոյթներ ձեռք բերել :

Արուեստագէտներէն՝ Օր. Տէմուտա միշտ կը շարունակէ ծափահարուիլ. Օր. Լամպէրդինի՝ վերջացուց իր ներկայացումներուն շարքը, եւ թէեւ պահ մը բուռեցաւ թէ Ալթէնք պիտի երթայ, բայց հիմախուհիմա զեւ կը տեսնենք գեղանի օրիորդը ներկայացումներու միջոցին... թատերասրահին մէջ : Օր. Տէրիլ՝ միշտ մէկէ աւելի պզտուական պաշտողներ ունի. Պ. Լաֆրէտիէս չփառած enfant gâtéն կը մնայ հասարակութեան. Պ. Լա Պանի, Պ. Տրդէս միշտ bisser կ'ընեն իրենց երգերը :

ԹԱՏՐՈՆ ԳՈՆԳՈՐՏԻԱ. — (Իտալական օփերայի քաղաքային, տեղանքին՝ Պ. Micci - Labruna.)

Պ. Միլլի-Լապրունայի անունը բաւական է գաղափար մը տալու համար ձեզի այս թատերախումբին նկատմամբ, որուն վարիչը ըլլալու պատիւը ունի, ինչպէս ամէն ամառ՝ ըստ իր բարի սովորութեան :

Հեռու ինչ զայն խմբեւելու գաղափարը, քանի որ սիրելի բարեկամ մըն է ինծի այդ պոլսերնակ խաղացի impresarioն, որ շատ համակրելի զէմք մըն է ըստ իս (քանի որ իմ անօրէնա չէ), եւ որուն միակ յանցանքն է այն manieն, զոր ունի ամէն տարի կազմելու անպատճառ խաղական օրէրայի խումբ մը, որ նմանապէս յամառ manieն ունի երբեք չյաջողելու :

— Այս տարի այն ինչ թատրոնը ինչ կայ :

— Լապրունայի խաղական օրէրայի խումբը :

Ու այսչափը բաւական է, որպէս զի ամէն մարդ որոշէ ու

չվճռէ կանխապէս թէ այդ խումբը միջակ բան մը պիտի ըլլայ, շաբաթը քանի մը օր *relâche* պիտի ընէ, դերասանները իրարու հետ պիտի կռուին և վերջի վերջոյ իրենց երկիրը վերադառնալու համար շոգենաւի դրամ չպիտի ունենան: Ասոնք նախափոխամական բաներ են, որոնք ճակատագրային բան մը ունին իրենց մէջ: Որովհետեւ Պ. Լապրունա դէ՞ ժարդ է. — Բա՛ւ լիցի: Ընդհակառակը, Պ. Լապրունա շա՛տ բարի մարդ է, և թերեւս ասոր համար է որ յաճախ այս բաները կը պատահին:

Իտալական թատերախումբին մասին կոտոր մը անմեղ բանբանքէ ետքը, եթէ կ'ուզէք, քիչ մըն ալ գովե՛նք զայն, այն իտալացի նշանաւոր պատօին համար—Պ. Լուիճի Լիւէնդի— զոր ներկայացուց թատերասէր հասարակութեան՝ սա վերջինին հիացումը կեղրոնացնելով այդ մեծանուն արուեստագէտին վրայ, որ դիտաւ առջի իրիկուընէ գրաւել իր *public*ը:

Տեսնողները կրցան վկայել թէ ո՛րչափ կատարեալ դերասան մըն էր իտալացի պատօն, որ Մեֆիսթոֆելի մէջ դերադանցեց ինքզինքը:

Աղուոր կիներու և հմայիչ օրիորդներու պաշտելի թաթիկներ առնուչ եռանդով մը ծափահարեցին զայն. եւ ի՞նչ աւելի մեծ վարձատրութիւն արուեստագէտի մը համար:

ԶՈՒԱՐԹ ԽՕՍՔԵՐ

ՊԱՆԴՈԿԻՆ ԿԱՌԱՍՈՆԸ. — 14 թիւ սենեկին վարձակալը ըսաւ որ երէկ իրիկուն անձրեւը ոլո՞ղեր է անկողինը եւ մինչեւ ծուծը թրջեր է զինքը:

ՊԱՆԴՈԿԻՍԷՐԸ. — Հաշիւին վրայ աստը զրուշ ալ տւելցու՛ր՝ լողանքի համար:

— Ըսաւ որ զիս շատ կը սիրէ... եւ դեռ զիս ճանչնալը շաբաթի մը չեղաւ:

— Զըսե՞ս ասիկա:

ՊԱՐՈՆԸ. — Ո՛ւր է տիկինը:

ՍՊԱՍՈՒՀԻՆ. — Նկարչութեամբ զրազած է:

ՊԱՐՈՆԸ. — Ո՛ւր, շըվաշե՞ն առջեւ թէ ... հայելին:

ԻԻՆԻՕՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՅԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ Հաստատեալ ի Բարիդ 1828—1829

ՀՐԴԵՅԻ ՃԻՒՂ

Մինչ 1902ի վերջ հատուցեալ վնասք	274 Միլիոն Փր.
1902ին գանձուած ապահովագրին	24 » »
Ցպամագլուխ եւ պահեստ	119 » »
ԴԱՀՈՎԱԳՐԵԱՂ զրամագլուխ	21 1/2 Միլառ »

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ

Մինչ 1902ի վերջ հատուցեալ վնասք	129 Միլիոն Փր.
1902ին գանձուած ապահովագրին	12 » »
Ընթացիկ ապահովագրութիւնք	272 » »
Դրամագլուխ եւ պահեստք	158 » »

որ ընթացիկ ապահովագրութեանց գումարին հետ կը համեմատի 52.210% — ինչ որ «Ինիօն»ի ապահովագրելոց կ'ընծայէ հսկայ երաշխաւորութիւն մը ՈՐՈՒՆ ՆՄԱՆԸ ԿԱՐԵԼԻ ԶԷ ԳՏՆԵԼ ԱՐԵԻՆԻՔԻ ՄԵՋ ԳՈՐԾՈՂ ՈՒՐԻՇ ՈՒ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՔՈՎ:

Արեւելքի համար մասնաւոր սակացոյց զեղջեալ գինեւով: Նպաստաւոր պայմաններ անհամեմատ կերպով աւելի գերազանց քան ուրիշ ո՛ր եւ է ընկերութեան պայմանները: Շահաբաժիններու տարուէ տարի անմիջական վճարում, որով «Ինիօն»ի ապահովագրողք ԶԵՐԾ են այն վնասներէն եւ յուսախաբութիւններէն, որոց կ'ենթարկուին միշտ այն անձինք, որ Շահաբաժիններու բարդման ՅՈՒՐԻ ԵՒ ՎՆԱՍԱԿԱՐ զրուրեամբ գործող ընկերութեանց կ'ապահովագրուին:

Ընկերութեան զրամատունն է ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆԲԱՆ:
Թուրքիոյ եւ Արեւելքի Տնօրէն ՍԻՄՕՆ ԲԱՅՍԷՐԼԵԱՆ
Կենաց ճիւղին Տեսուչ ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Սրամպոյ, Սուլթան Համամ, Բասամ Բաքըրճըզոյու

Դեր Գործակալութիւն, Ղալաթիա Խնայէթ խան
Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ

Պ Ա Լ Ք Ա Ն

Առանձնաշնորհեալ Ազգային Ապահովագրական Հնկերութիւն
Ի Ս Օ Ֆ Ի Ա.

Դրամագլուխ 7,500,000 Փր.

Դրամատուութիւնը ընկերութեան՝

Պուլկար Ազգ. Դրամատուն՝ Սօֆիա, Անգլեւաւստրիական Դրա-
մատուն՝ Լոնտոն, Տոյչէ Պանք՝ Պերլին, Օսթ. Կայս. Դրամատուն՝
Բարիզ, Բրէտի Լիոնէ՝ Կ. Պոլիս:

Գործակալութիւնը Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ
Հնդկ. Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ Ա Ր Շ Ա Կ Ո Ի Ն Ճ Ե Ա Ն
Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանին դէմ, Թահթապուրուն խան

7—10

Անկարելի է որ ընտանիք մը առանց կարի մեքենայի մնայ,
բայց էական կէտն է լաւ մեքենայ մը ունենալ, որովհետեւ լաւ
մեքենայ մը անթիւ եւ անհամար ծառայութիւններ կը մատուցա-
նէ, մինչդեռ դէշ տեսակէ մեքենայ մը անվերջ դժգոհութեանց եւ
տաղտուկի աղբիւր մըն է:

Բոլոր աշխարհ գիտէ թէ՝

Ս Ի Ն Կ Է Ր

Հայրայթիչ ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ The Singer Manufacturing Co

մեքենան լաւագոյնն է. սոյն մեքենան ամէնէն աւելի կատարեալ,
գործուածը, հաստատուելը եւ դիւրագործածելին ըլլալուն՝ բո-
վանդակ աշխարհի մէջ՝ ամէն ոք Սինկերի մեքենաները կը գնէ:

Չեռքի, ոտքի, ու ոտքի եւ ձեռքի միանգամայն
մեքենաներ կը գտնուին:

ՍԻՆԿԷՐԻ մեքենաները կը ծախուին մի միայն Սինկեր Հնկերութեան
վաճառատանց մէջ:

ԲԵՐԱ { 1. Մեծ փողոց, Պօն Մառչէի դէմ, Թ. 343 և 343 կրկին՝
2. Մեծ փողոց, Կալաթա Սէրայի Լիսէին դէմ.

ԿԱԼԱԹԱ { 1. Սինկէր խան, Թիւնէլին ետեւը.
2. Դարաքէոյ, Թրամվէյին կայարանին դէմ.

ՊՈԼԻՍ { 1. Սուլթան Համամ, Թ. 2
2. Սուլթան Պէյադիա, Թրամվէյի կայարանին դէմ, Թ. 13

ՍԿԻԻՏԱՐ Զարչը Պոյու, Թ. 120.

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐ

Դասերը եւ նորոգութիւնք ձեռք.

Կատարեալ երաւարտութիւն:

Մասնագիտեր գաւառաց բոլոր քաղաքներուն մէջ:

Սինկերի Հնկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ
փողոց, Թ. 343 և 343 կրկին, Սարգիս Պէյ Տիւզօղլուի տունը:

2—10